

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหาร
งบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศึกษานนทบุรี เขต 2*

STRATEGIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING
BUDGET ADMINISTRATION IN SCHOOLS UNDER THE NONTHABURI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ชาญณรงค์ ทองชุ่ม¹ และ สุทธิพงศ์ บุญผดุง²

Channarong Thongchum¹ and Suttipong Boonphadung²

¹⁻²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹⁻²Department of Educational Administration, Graduate School,

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: s67561802067@ssru.ac.th

วันที่รับบทความ : 17 มิถุนายน 2569; วันที่แก้ไขบทความ 26 มิถุนายน 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 28 มิถุนายน 2569

Received 17 June 2026; Revised 26 June 2026; Accepted 28 June 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา (2) ระดับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา (3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา และ (4) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานนทบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง

Citation:

* ชาญณรงค์ ทองชุ่ม และ สุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2569). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานนทบุรี เขต 2.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(5), 1653-1672.

Channarong Thongchum and Suttipong Boonphadung. (2026). Strategic Leadership Of School Administrators Affecting Budget Administration In Schools Under The Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 2. Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(5), 1653-1672.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 300 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Morgan และการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ ขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหาร งบประมาณของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .921$) และ (3) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของ บุคลากร (X8) การบริหารการเปลี่ยนแปลง (X5) การสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร (X6) และ การคิดเชิงกลยุทธ์ (X4) โดยร่วมกันพยากรณ์การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาได้ร้อยละ 87.50 ($R^2 = .8750$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to: (1) examine the level of strategic leadership of school administrators; (2) investigate the level of school budget administration; (3) examine the relationship between the strategic leadership of school administrators and school budget administration; and (4) identify the aspects of strategic leadership affecting school budget administration under the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 2. The sample consisted of 300 school administrators and teachers under the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 2, selected using the Krejcie and Morgan sample size table and proportional stratified random sampling. The research instrument

was a five-point rating scale questionnaire with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from 0.60 to 1.00 and an overall reliability coefficient of .98. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results revealed that: (1) the overall levels of strategic leadership of school administrators and school budget administration were at a high level; (2) strategic leadership of school administrators had a very high positive correlation with school budget administration at the .01 level of statistical significance ($r = .921$); and (3) the strategic leadership factors significantly affecting school budget administration were personnel participation (X8), change management (X5), personnel inspiration (X6), and strategic thinking (X4). These factors jointly predicted school budget administration with a predictive power of 87.50 percent ($R^2 = .8750$) at the .01 level of statistical significance.

Keywords: Strategic Leadership, School Administrators, School Budget Administration

บทนำ

ในบริบทของโลกยุคปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความผันผวน ความซับซ้อน และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และนโยบายสาธารณะ ส่งผลให้องค์กรทางการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน โดยเฉพาะภายใต้แนวคิด VUCA World และ BANI World ที่สะท้อนถึงสภาวะแวดล้อมที่มีความไม่แน่นอน ความเปราะบาง และความคลุมเครือของสถานการณ์ในปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อกำหนดทิศทางองค์กร บริหารทรัพยากร และขับเคลื่อนสถานศึกษาให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

จากการสังเคราะห์แนวคิดของ Hitt, Ireland และ Hoskisson (2017) และ Bush (2021) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนเชิงกลยุทธ์ บริหารทรัพยากร สร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากร และขับเคลื่อนองค์กร

ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน Daft (2018) และ Goleman (2017) อธิบายเพิ่มเติมว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ควรมีความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลง สร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร และส่งเสริมความร่วมมือภายในองค์กร ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา

การบริหารงบประมาณเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษา เนื่องจากงบประมาณเป็นทรัพยากรหลักที่สนับสนุนการดำเนินงานทุกด้าน ไม่เพียงครอบคลุมการเบิกจ่ายงบประมาณเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การกำกับติดตาม และการประเมินผล การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาหลายแห่งยังประสบปัญหาการวางแผนงบประมาณที่ไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษา การติดตามประเมินผลที่ไม่ต่อเนื่อง และการใช้ทรัพยากรที่ยังไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด แนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) จึงให้ความสำคัญกับการบริหารที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า ความโปร่งใส และความสามารถในการตรวจสอบได้ (Robbins & Coulter, 2021)

นอกจากนี้ องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD, 2023) และองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO, 2024) ต่างให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรและงบประมาณทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเห็นว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิผลของการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดความคุ้มค่าและยั่งยืน

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในฐานะปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาและการบริหารจัดการองค์กรทางการศึกษา โดยผลการวิจัยของ Maesaroh และ Hadi (2019) และ Myende, Bhengu และ Kunene (2020) สะท้อนให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากร การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการกำกับติดตามการใช้ทรัพยากร เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ยังมีอยู่จำกัด

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 เพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงประจักษ์เกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนด นโยบาย การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษา และการยกระดับประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความคุ้มค่าในการบริหารงบประมาณ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่าง ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับ การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหาร งบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมี รายละเอียดสำคัญพอสังเขป ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารใน การกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย โดยอาศัยการกำหนดวิสัยทัศน์ การวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ การบริหารการเปลี่ยนแปลง การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ และการ

สร้างความร่วมมือของบุคลากร เพื่อให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Hitt et al., 2017; Bush, 2021; Dubrin, 2022)

จากการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 8 ด้าน ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ (Bush, 2021) การกำหนดกลยุทธ์ (Dess et al., 2021) การวางแผนเชิงระบบ (Robbins & Coulter, 2021) การคิดเชิงกลยุทธ์ (Hitt et al., 2017) การบริหารการเปลี่ยนแปลง (Dubrin, 2022) การสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร (Goleman, 2017) การสร้างเครือข่าย (OECD, 2023; UNESCO, 2024) และ การมีส่วนร่วมของบุคลากร (Bush, 2021; Goleman, 2017)

ผู้วิจัยสรุปว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 8 ด้านดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้เป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาครั้งนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเงินของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวางแผน การจัดสรร การใช้ จ่าย การควบคุม การติดตาม และการประเมินผล เพื่อให้การใช้ทรัพยากรงบประมาณเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ อันนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (Robbins & Coulter, 2021; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566; World Bank, 2024)

จากการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผนงบประมาณ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) การจัดสรรและบริหารงบประมาณ (Robbins & Coulter, 2021) การเบิกจ่ายงบประมาณ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) การควบคุมภายในและการตรวจสอบ (OECD, 2023; World Bank, 2024) และการติดตามและประเมินผล (OECD, 2023; Robbins & Coulter, 2021)

ผู้วิจัยสรุปว่า การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้เป็นตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้

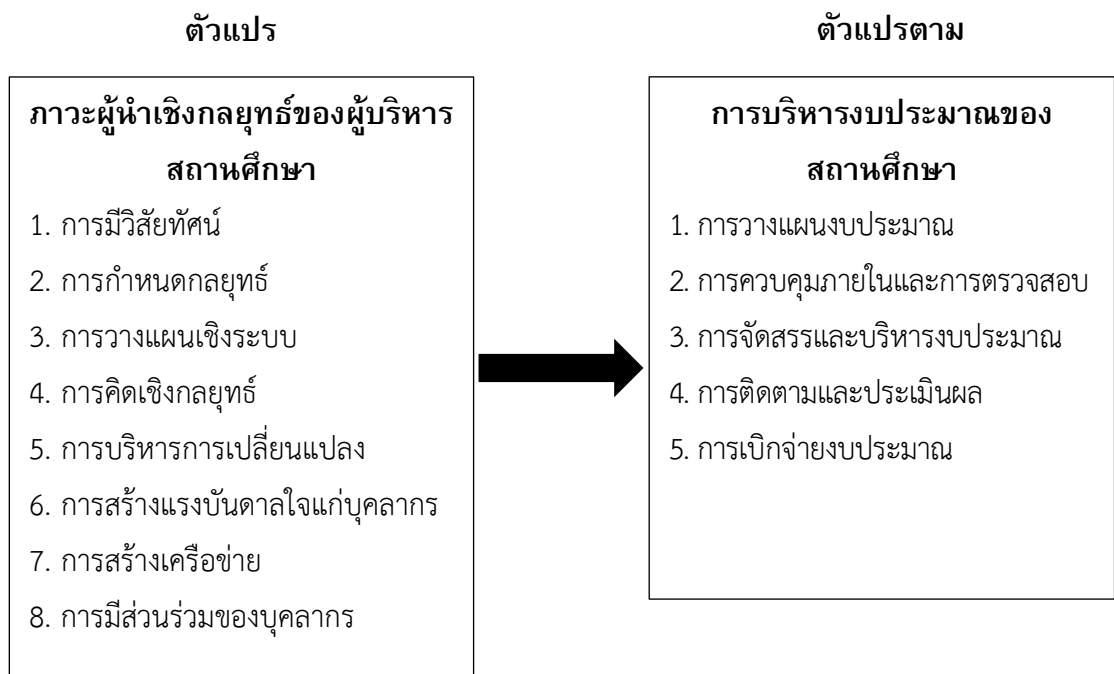
นอกจากนี้ งานวิจัยที่ผ่านมาได้พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์และส่งผลต่อการบริหารจัดการของสถานศึกษา รวมถึงการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ การบริหารการเปลี่ยนแปลง การสร้างแรงบันดาลใจ และการมีส่วนร่วมของบุคลากร ซึ่งเป็นปัจจัย

สำคัญที่ช่วยให้การบริหารทรัพยากรและงบประมาณของสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ จันทรทิพย์ สุคำใจ (2566) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา และสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ที่รายงานว่า การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา นอกจากนี้ Myende, Bhengu และ Kunene (2020) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารการเงินของสถานศึกษา โดยเฉพาะการสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากร และการกำกับติดตามการใช้ทรัพยากร ขณะที่ Maesaroh และ Hadi (2019) พบว่า การวางแผนงบประมาณและการบริหารจัดการที่เป็นระบบเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของโรงเรียน

ในส่วนของการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องชี้ให้เห็นว่า การบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพต้องครอบคลุมการวางแผนงบประมาณ การจัดสรรและบริหารงบประมาณ การเบิกจ่ายงบประมาณ การควบคุมภายในและการตรวจสอบ ตลอดจนการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับกิตติศักดิ์ แสงทอง (2564) ที่พบว่า การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาที่เป็นระบบส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) ที่กำหนดแนวทางการบริหารงบประมาณสถานศึกษาให้มุ่งเน้นความถูกต้อง โปร่งใส คุ่มค่า และตรวจสอบได้ นอกจากนี้ World Bank (2024) และ OECD (2023) ยังชี้ให้เห็นว่า การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ผู้วิจัยสรุปว่า จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์และมีแนวโน้มส่งผลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา โดยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ การวางแผนเชิงระบบ การคิดเชิงกลยุทธ์ การบริหารการเปลี่ยนแปลง การสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร การสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของบุคลากร ส่วนการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาประกอบด้วย 5 ลักษณะ ได้แก่ การวางแผนงบประมาณ การจัดสรรและบริหารงบประมาณ การเบิกจ่ายงบประมาณ การควบคุมภายในและการตรวจสอบ และการติดตามและประเมินผล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิด

การวิจัยเพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 2 ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 819 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Morgan (1970) และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ

ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 ด้าน และตอนที่ 3 การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา จำนวน 5 ลักษณะ

แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .98 แสดงว่าเครื่องมือวิจัยมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง และมีความเหมาะสมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ (Cronbach, 1951)

ก่อนดำเนินการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ ได้แก่ การแจกแจงแบบปกติของข้อมูล (Normality) ความแปรปรวนคงที่ของค่าคลาดเคลื่อน (Homoscedasticity) และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) เพื่อให้การวิเคราะห์เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นบุรี เขต 2

ข้อ	ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 300		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.65	0.63	มากที่สุด
2	ด้านการกำหนดกลยุทธ์	4.63	0.64	มากที่สุด
3	ด้านการวางแผนเชิงระบบ	4.64	0.64	มากที่สุด
4	ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์	4.64	0.64	มากที่สุด
5	ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง	4.49	0.74	มาก
6	ด้านการสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร	3.20	0.43	ปานกลาง

7	ด้านการสร้างเครือข่าย	4.63	0.65	มากที่สุด
8	ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร	4.64	0.65	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		4.44	0.63	มาก

ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 6 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.63) 2) ด้านการวางแผนเชิงระบบ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.64) 3) ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.64) 4) ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.65) 5) ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.64) 6) ด้านการสร้างเครือข่าย ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.65) อยู่ในระดับมากจำนวน 1 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ 1) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.74) และ อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 1 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ 1) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.43)

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ระดับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

ข้อ	การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา	n = 300		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	การวางแผนงบประมาณ	4.64	0.64	มากที่สุด
2	การควบคุมภายในและการตรวจสอบ	4.66	0.63	มากที่สุด
3	การจัดสรรและบริหารงบประมาณ	4.65	0.63	มากที่สุด
4	การติดตามและประเมินผล	3.59	0.64	ปานกลาง
5	การเบิกจ่ายงบประมาณ	4.58	0.69	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		4.42	0.65	มาก

ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 4 ลักษณะ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ 1) การควบคุมภายในและการตรวจสอบ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.63) 2) การจัดสรรและบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.63) 3) การวางแผนงบประมาณ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.64) 4) การเบิกจ่ายงบประมาณ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.69) และ อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 1 ลักษณะ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ 1) การติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.65)

3. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	Y	ระดับความสัมพันธ์
X ₁	1.000								.890**	สูง
X ₂	.936**	1.000							.901**	สูง
X ₃	.927**	.945**	1.000						.904**	สูงมาก
X ₄	.941**	.952**	.958**	1.000					.898**	สูง
X ₅	.727**	.731**	.746**	.750**	1.000				.694**	ปานกลาง
X ₆	-.154**	-.169**	-.197**	-.177**	-0.047	1.000			-.173**	ต่ำมาก (ทางลบ)
X ₇	.893**	.919**	.913**	.925**	.721**	-.222**	1.000		.907**	สูงมาก
X ₈	.876**	.889**	.870**	.887**	.709**	-.183**	.897**	1.000	.897**	สูง
X									.921**	สูงมาก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก เท่ากับ .921 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 เป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงและสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .694 ถึง .907 และมี 1 ด้านที่มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำมาก คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร ($r = -.173$) โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีความสัมพันธ์สูงไปหาต่ำ ได้แก่ 1) ด้านการสร้างเครือข่าย (X_7) มีความสัมพันธ์ที่ระดับ .907 2) ด้านการวางแผนเชิงระบบ (X_3) มีความสัมพันธ์ที่ระดับ .904 3) ด้านการกำหนดกลยุทธ์ (X_2) มีความสัมพันธ์ที่ระดับ .901 4) ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์ (X_4) มีความสัมพันธ์ที่ระดับ .898 5) ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร (X_8) มีความสัมพันธ์ที่ระดับ .897 6) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_1) มีความสัมพันธ์ที่ระดับ .890 7) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง (X_5) มีความสัมพันธ์ที่ระดับ .694 และ 8) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร (X_6) มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำมาก ($r = -.173$)

4. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2

โมเดล	ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	F	P
1	X_8	.921	.848	1667.938	<.001
2	$X_8 X_5$	.929	.862	929.350	<.001
3	$X_8 X_5 X_6$	.933	.870	659.654	<.001
4	$X_8 X_5 X_6 X_4$	.935	.875	515.204	<.001

ผลการวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อหารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร (X_8) เป็นตัวแปรแรกที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการพยากรณ์ โดยสามารถพยากรณ์การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 84.80 เมื่อเพิ่มตัวแปรด้านการบริหาร

การเปลี่ยนแปลง (X_5) เข้าไป ทำให้อำนาจในการพยากรณ์เพิ่มเป็นร้อยละ 86.20 หรือเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 1.40 เมื่อเพิ่มตัวแปรด้านการสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร (X_6) เข้าไป ทำให้อำนาจในการพยากรณ์เพิ่มเป็นร้อยละ 87.00 หรือเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 0.80 และเมื่อเพิ่มตัวแปรด้านการคิดเชิงกลยุทธ์ (X_4) เข้าไป ทำให้อำนาจในการพยากรณ์เพิ่มเป็นร้อยละ 87.50 หรือเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 0.50

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่าตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร การบริหารการเปลี่ยนแปลง การสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร และการคิดเชิงกลยุทธ์ สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ .8750 แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนของการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาได้ร้อยละ 87.50 ทั้งนี้ การที่ตัวแปรบางด้านมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเป็นลบ แม้ว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรตาม อาจสะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่อยู่ในแบบจำลองร่วมกัน ซึ่งควรพิจารณาประกอบกับผลการวิเคราะห์ในภาพรวมและบริบทของการวิจัย

การวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 2

ตัวแปร พยากรณ์	ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา				
	b	SE _b	β	t	p-value
ค่าคงที่ (a)	.761	.136		5.595	<.001
X_8	1.435	.113	1.447	12.646	<.001
X_5	-.200	.031	-.252	-6.386	<.001
X_6	-.164	.031	-.118	-5.242	<.001
X_4	-.273	.080	-.338	-3.394	<.001
R = .935, R ² = .875, a = .761					

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่

การมีส่วนร่วมของบุคลากร (X_8) การบริหารการเปลี่ยนแปลง (X_5) การสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร (X_6) และการคิดเชิงกลยุทธ์ (X_4) โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาได้ร้อยละ 87.50 ($R^2 = .875$)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากร (X_8) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษามากที่สุด ($\beta = 1.447$) แสดงว่าเมื่อระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรเพิ่มขึ้น 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จะส่งผลให้การบริหารงบประมาณเพิ่มขึ้น 1.447 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอื่นคงที่ ขณะที่การคิดเชิงกลยุทธ์ ($\beta = -.338$) การบริหารการเปลี่ยนแปลง ($\beta = -.252$) และการสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร ($\beta = -.118$) มีอิทธิพลเชิงลบต่อการบริหารงบประมาณเมื่อควบคุมตัวแปรอื่นร่วมกัน ซึ่งอาจเกิดจากปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) แม้ว่าตัวแปรดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงบประมาณในระดับสูงก็ตาม

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา โดยเฉพาะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรซึ่งมีอิทธิพลต่อการพยากรณ์มากที่สุด

สมการพยากรณ์การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 โดยใช้คะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 0.761 + 1.435X_8 - 0.200X_5 - 0.164X_6 - 0.273X_4$$

สมการพยากรณ์การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 โดยใช้คะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z' = 1.447Z_{X_8} - 0.252Z_{X_5} - 0.118Z_{X_6} - 0.338Z_{X_4}$$

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการมีวิสัยทัศน์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนและข้อจำกัดด้านทรัพยากร ทำให้ผู้บริหารจำเป็นต้องมี

ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ วางแผน และกำหนดกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hitt, Ireland และ Hoskisson (2017) ที่อธิบายว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นความสามารถในการคาดการณ์อนาคตและจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยยังพบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากรมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาในบริบทของการบริหารงบประมาณยังคงให้ความสำคัญกับการบริหารเชิงระบบและการปฏิบัติตามระเบียบมากกว่าการใช้ภาวะผู้นำเชิงอารมณ์หรือการสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาเป็นภารกิจที่ต้องอาศัยความถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ ส่งผลให้ผู้บริหารมุ่งเน้นการควบคุมและความถูกต้องเชิงกระบวนการมากกว่าการสร้างแรงจูงใจเชิงพฤติกรรมแก่บุคลากร

2. ผลการวิจัยด้านการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการควบคุมภายในและการตรวจสอบมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับระบบตรวจสอบ ความโปร่งใส และการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากแนวนโยบายของภาครัฐที่มุ่งเน้นการบริหารงบประมาณอย่างคุ้มค่าและตรวจสอบได้ อย่างไรก็ตาม ด้านการติดตามและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งสะท้อนว่าการนำผลการประเมินมาใช้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการยังไม่เกิดประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรมากกว่าการควบคุมเชิงเอกสารเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่มีความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์ วางแผน และสร้างความร่วมมือในการบริหารงาน จะสามารถส่งเสริมให้การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Dess (2021) ที่กล่าวว่าผู้นำเชิงกลยุทธ์มีบทบาทสำคัญในการออกแบบระบบบริหารและการจัดสรรทรัพยากรขององค์กรให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ Maesaroh และ Hadi (2019) ที่พบว่า การวางแผนงบประมาณอย่างเป็นระบบและการมีส่วนร่วมของบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากร การบริหารการเปลี่ยนแปลง การสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร และการคิดเชิงกลยุทธ์ เป็นปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาได้ร้อยละ 87.50 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การดำเนินงาน และการติดตามผล ซึ่งช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างโปร่งใสและตอบสนองต่อความต้องการของสถานศึกษาได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Dess et al. (2021) ที่อธิบายว่า ผู้นำเชิงกลยุทธ์มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางองค์กร การจัดสรรทรัพยากร และการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานและความสำเร็จขององค์กรโดยรวม

แม้ว่าผลการวิจัยจะพบว่าตัวแปรด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง การสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร และการคิดเชิงกลยุทธ์มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเป็นลบเมื่อวิเคราะห์ร่วมกันในสมการ แต่ผลดังกล่าวไม่ได้หมายความว่าตัวแปรดังกล่าวส่งผลเชิงลบต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา หากแต่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ร่วมระหว่างองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีความเชื่อมโยงกันภายในแบบจำลอง ซึ่งอาจส่งผลต่อทิศทางของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาร่วมกับผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์และระดับคะแนนเฉลี่ย พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ทุกด้านยังคงมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่ควรมุ่งเน้นเพียงการกำหนดวิสัยทัศน์หรือการวางแผนเชิงกลยุทธ์เท่านั้น แต่ควรให้ความสำคัญกับการสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากร การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการสร้างแรงบันดาลใจควบคู่กัน เนื่องจากองค์ประกอบดังกล่าวมีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดแนวทางพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและการกำหนดนโยบายด้านการบริหารงบประมาณได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ Myende, Bhengu และ Kunene (2020) ยังรายงานว่าการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินของสถานศึกษา โดยเฉพาะการสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรและการกำกับติดตามการใช้ทรัพยากร

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา โดยภาพรวมทั้งภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก และมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของบุคลากร การบริหารการเปลี่ยนแปลง การสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร และการคิดเชิงกลยุทธ์ เป็นองค์ประกอบที่สามารถรวมกัน พยากรณ์การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร โดยเฉพาะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร ควบคู่กับการบริหารการเปลี่ยนแปลงและการสร้างแรงบันดาลใจ จะเป็นกลไกสำคัญ ในการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาผู้บริหารและการกำหนดนโยบายด้านการบริหาร งบประมาณของหน่วยงานทางการศึกษาได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร การบริหารการเปลี่ยนแปลง การสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร และการคิดเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบดังกล่าวสามารถรวมกัน พยากรณ์การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ การส่งเสริมองค์ประกอบ เหล่านี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความคุ้มค่าในการบริหารงบประมาณของ สถานศึกษา
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ควรนำผลการวิจัยไป ใช้ประกอบการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา โดยจัดโครงการ พัฒนาวิชาชีพหรือการอบรมที่มุ่งเสริมสร้างสมรรถนะด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยเฉพาะการ สร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากร การบริหารการเปลี่ยนแปลง การสร้างแรงบันดาลใจ และการ คิดเชิงกลยุทธ์ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาอย่างเป็น ระบบ
3. สถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในการวางแผน การตัดสินใจ การติดตาม และการประเมินผลการใช้งบประมาณ เพื่อให้การบริหารงบประมาณมี ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และ เพิ่มโอกาสในการบริหารจัดการงบประมาณอย่างยั่งยืน ภายใต้บริบทของการบริหาร

สถานศึกษายุคใหม่ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน **ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** 1. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา เช่น วัฒนธรรมองค์การ บรรยากาศองค์การ สมรรถนะของผู้บริหาร หรือธรรมาภิบาล เพื่อเพิ่มความครอบคลุมของแบบจำลองการวิจัย 2. ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น หรือสถานศึกษาสังกัดหน่วยงานอื่น เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยในบริบทที่แตกต่างกันและเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงผลการวิจัย 3. ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) หรือการสัมภาษณ์เชิงลึกควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น 4. ควรศึกษารูปแบบการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยบูรณาการแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในอนาคต **ข้อจำกัดการวิจัย** การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ของผู้ตอบแบบสอบถาม นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างจำกัดเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จึงควรใช้ความระมัดระวังในการอ้างอิงผลการวิจัยไปยังบริบทของหน่วยงานหรือพื้นที่อื่นที่มีลักษณะแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ แสงทอง. (2564). การบริหารงบประมาณของสถานศึกษากับพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 9(3), 45–59.
- จันทร์ทิพย์ สุคำใจ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *แนวทางการบริหารงบประมาณสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2. (2568). *รายงานข้อมูลบุคลากรทางการศึกษา ปีการศึกษา 2568*. นนทบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Bush, T. (2021). *Theories of educational leadership and management* (5th ed.). London: Sage.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297–334. <https://doi.org/10.1007/BF02310555>
- Daft, R. L. (2018). *The leadership experience* (7th ed.). Boston, MA: Cengage Learning.
- Dess, G. G., McNamara, G., Eisner, A. B., & Lee, S. (2021). *Strategic management: Text and cases*. (10th ed.). New York, NY: McGraw-Hill Education.
- Dubrin, A. J. (2022). *Leadership: Research findings, practice, and skills*. (10th ed.). Boston, MA: Cengage Learning.
- Goleman, D. (2017). *Leadership: The power of emotional intelligence*. Boulder, CO: More Than Sound.
- Hitt, M. A., Ireland, R. D., & Hoskisson, R. E. (2017). *Strategic management: Competitiveness and globalization*. (12th ed.). Boston, MA: Cengage Learning.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Maesaroh, S. P. H. S., & Hadi, S. (2019). The budget planning determinant factors at state primary schools in Yogyakarta Province. *International Journal of Instruction*, 12(2), 353–368. <https://doi.org/10.29333/iji.2019.12223a>

Myende, P. E., Bhengu, T. T., & Kunene, I. S. (2020). School financial management development programme for Eswatini principals: Lessons, challenges and implications. *South African Journal of Education*, 40(4), Article 2041. <https://doi.org/10.15700/saje.v40n4a2041>

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2023). *Education at a glance 2023: OECD indicators*. Paris: OECD Publishing.

Robbins, S. P., & Coulter, M. (2021). *Management* (15th ed.). Harlow: Pearson.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2024). *Global education monitoring report 2024/5: Leadership in education*. Paris: UNESCO.

World Bank. (2024). *Education finance watch 2024*. Washington, DC: World Bank.